

Костенко А.А.*викладач,**Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

КОМУНІКАТИВНО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ЯК БАЗОВА КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Новітні тенденції в розвитку освітнього процесу вимагають використання такого підходу до навчання іноземної мови, який забезпечив би паралельний мовленнєвий і розумовий розвиток суб'єктів пізнання. Саме таким є комунікативно-когнітивний підхід (О. І. Вовк), що з'явився як результат поєднання когнітивної й комунікативної парадигм наукового знання. О. І. Вовк висуває такі основні принципи комунікативно-когнітивного підходу [2, с. 164]: 1) навчання іноземної мови (далі ІМ) у процесі когнітивно-комунікативної діяльності; 2) стимулювання мовленнєво-розумової активності суб'єктів пізнання; 3) створення автентичних умов їхньої соціалізації; 4) урахування індивідуальних пізнавальних стилів і навчальних стратегій; 5) розвиток і розширення знаннєвого простору; 6) становлення мовної особистості; 7) формування картини світу; 8) розвиток множинного інтелекту; 9) контекстуальність комунікативно-когнітивної діяльності; 10) розвиток критичного мислення; 11) становлення здатності до концептуального структурування інформації. Розглянемо докладніше, як реалізуються принципи комунікативно-когнітивного підходу в ході формування мультимедійної компетентності студентів – майбутніх учителів ІМ.

Процес формування комунікативно-когнітивної компетентності майбутніх учителів ІМ припускає: 1) по-перше, використання на заняттях з ІМ мультимедійних технологій; 2) по-друге, формування у тих, хто навчається, мультимедійної компетентності, яка корелює з комунікативно-когнітивною компетентністю як парціальне й ціле. Використання мультимедійних технологій може зробити навчально-пізнавальний процес цікавим та інтерактивним і забезпечити те емоційне тло, яке сприяє засвоєнню матеріалу і створює позитивну атмосферу на заняттях.

Варто зауважити, що переваги використання мультимедіа в навчальному процесі лише тоді будуть реалізовані ефективно, коли сприйняття інформації спричинить мовленнєво-розумову

активність, яка буде поєднуватись з різними видами пізнавальної діяльності від моторних функцій до таких видів мислення, як-от [4, с. 198]: а) індуктивного (рух думки від одиничного до загального, від фактів до узагальнень); б) логічного (використання логічних конструкцій і чітких понять); в) творчого (вирішення нових нестандартних інтелектуальних завдань/проблем); г) критичного (висловлення об'єктивних суджень на основі обґрунтованих доказів після опрацювання й оцінювання отриманої інформації [2, с. 177 – 181]) У процесі навчально-пізнавальної діяльності мовленнєво-розумова активність студентів постійно стимулюється за допомогою проблемних завдань [1, с. 15]. Мультимедійні технології уможливають використання додаткових стимулювальних засобів (як-от: відео, малюнків, анімації, аудіотекстів тощо) у формулюванні й розв'язанні завдань. Означені засоби дозволяють поєднувати сенсорні модальності студентів, створюють автентичні умови навчального спілкування, а одтак і підвищують ефективність засвоєння виучуваного матеріалу. Створення автентичних умов соціалізації суб'єктів пізнання передбачає моделювання ситуацій, наближених до реальних, і використання оригінальних навчальних матеріалів (як вербальних, так і зображальних) [1, с. 17].

Мультимедіа допомагають зображувати потрібну інформацію в різних форматах, спрощують її візуальне й аудитивне сприйняття та репрезентування у свідомості суб'єктів пізнання. Ментальні репрезентації сприйнятої інформації залежать від *епістемологічних стилів* (або способів пізнання) тих, хто навчається, що виявляється в особливостях їхньої індивідуальної картини світу [5, с. 241]. За рахунок впливу на аудіальний і візуальний канали сприйняття мультимедійні технології розвивають і розширюють знаннєвий простір студентів, адже поєднання сенсорних модальностей у процесі навчання значно підвищує відсоток запам'ятованої інформації й утворює підґрунтя для формування бази знань, до складу якої входять також (окрім мовних і позамовних) і фонові знання [1, с. 28]. Подальше використання отриманих знань дозволяє формувати мовну особистість студентів.

Мовна особистість є узагальненим лінгвокультурним прототипом носія певної мови [1, с. 37]. За допомогою ІМ студенти формуються як вторинні мовні особистості, для ефективного розвитку яких вони мають постійно «купатися» в живому автентичному мовленні. Такі умови ефективно створюються саме за допомогою мультимедійних технологій, які дозволяють здійснювати

комплексний сенсорний вплив на тих, хто навчається, і допомагають становленню їхньої концептуальної і мовної картин світу та розвитку множинного інтелекту.

Під *множинним інтелектом* розуміють розмаїття шляхів, якими людина сприймає та обробляє інформацію у процесі пізнання. Х. Гарднер виокремлює вісім базових видів множинного інтелекту, наявних певною мірою у кожної людини [6, с. 78]: 1) вербальний/лінгвістичний; 2) логіко-математичний; 3) візуально-просторовий; 4) музичний/ритмічний; 5) тілесно-кінетичний; 6) інтерперсональний; 7) інтраперсональний; 8) натуралістичний. Саме мультимедійні технології дозволяють формувати різні боки багатогранного інтелекту й розвивати мультимодальне і критичне мислення тих, хто навчається, а також їхню комунікативно-когнітивну компетентність.

Комунікативно-когнітивну компетентність визначають як розвинену на ґрунті знань, навичок і вмінь інтегративну здатність до здійснення ефективної когнітивно-комунікативної діяльності, що виявляється в ході розв'язання проблемних завдань мовними й когнітивними засобами в різних модельованих умовах особистісної, соціокультурної та професійної взаємодії [2, с. 292]. Гіпотетично можна припустити, що означена компетентність інкорпорує в собі й *мультимедійну компетентність* майбутніх учителів ІМ – інтегративну здатність до створення й застосування мультимедійного продукту в навчальному процесі на основі набутих знань, навичок, вмінь, здатностей і відповідного досвіду, що створює готовність майбутнього учителя ІМ до ефективної та успішної професійної діяльності [3, с. 73].

Таким чином, концептуальною основою формування мультимедійної компетентності майбутніх учителів ІМ є комунікативно-когнітивний підхід, який забезпечує як мовленнєвий, так і розумовий розвиток суб'єктів пізнання.

Список використаних джерел:

1. Вовк О. І. Когнітивні аспекти методики викладання англійської мови у вищих навчальних закладах : Навчально-методичний посібник / О. І. Вовк. – Черкаси : Видавництво «САН», 2010. – 508 с.
2. Вовк О. І. Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів: нова парадигма сучасної освіти / О. І. Вовк.. – Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2013. – 500 с.
3. Костенко А. А. Компетентнісний підхід як педагогічна основа формування готовності майбутніх учителів іноземної мови до використання

мультимедійних технологій у початковій школі / А. А. Костенко // Наукові праці ДонНТУ. Серія : педагогіка, психологія і соціологія. – 2012. – № 12. – С. 70-73.

4. Титова С. В. Роль визуализации учебной информации в процессе обучения иностранному языку / С. В. Титова // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 63. – 2009. – С. 196-201.

5. Холодная М. А. Психология интеллекта / М. А. Холодная. – Спб. : Питер – 2002. – 272 с.

6. Gardner, H. Frames of Mind : The Theory of Multiple Intelligences / H. Gardner. – N.Y. : Avon Books, 1987. – 289 p.

Кошелева Н.Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Українська інженерно-педагогічна академія*

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкової економіки інновації є основним чинником внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності країни, що вимагає спеціальної організації цілеспрямованої системної підготовки майбутніх фахівців, зокрема економістів до інноваційної фахової діяльності під час навчання у ВНЗ.

Розробками теорії системного підходу, а також дослідженнями в галузі створення й реалізації педагогічних систем, зокрема й інноваційно орієнтованих, займалися В. Афанасьєв, Ю. Бабанський, В. Беспалько, І. Блауберг, О. Лігоцький, В. Садовський, В. Сластьонін, В. Стрельников, А. Хуторський, Е. Юдін та ін. Проте поки в науковому доробку бракує досліджень, спеціально присвячених проблемі розробки педагогічної системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності під час навчання у ВНЗ.

Мета роботи – визначення послідовності та змісту етапів реалізації системи підготовки майбутніх економістів до інноваційної фахової діяльності.

У педагогічній літературі існують різні трактування поняття «педагогічна система» [2-4, 9 та ін.]. Узагальнюючим є визначення В. Сластьоніна і В. Каширіна, які під педагогічною системою